

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาศาสนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน 1) การศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์และสรุปวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีสังเคราะห์เอกสาร ศึกษาวิเคราะห์วิจัย องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาศาสนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) การศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และร่างรูปแบบ 3) การสร้างรูปแบบที่เหมาะสมและพัฒนารูปแบบ และ 4) ตรวจสอบรูปแบบที่เหมาะสมและนำเสนอรูปแบบ สรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ข้อค้นพบสรุปผลการวิจัยตามความมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังนี้

1. องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาศาสนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 94 ตัวแปร ดังนี้ 1) ด้านเป้าหมายความสำเร็จ 2) ด้านการทำงานเป็นทีม 3) ด้านความเป็นประชาธิปไตย 4) ด้านการกระจายอำนาจ 5) ด้านความรับผิดชอบ 6) ด้านความสัมพันธ์เชิงบวก และ 7) ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร มีค่าสถิติ Chi-Square Sphericity เท่ากับ 95974.924 ($p < .01$) แสดงว่า เมตริกซ์สหสัมพันธ์นี้แตกต่างจากเมตริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับค่า KMO ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.987 แสดงถึงความเหมาะสมเพียงพอของข้อมูล สามารถใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ในระดับดีมาก และจากค่าไอเกนขององค์ประกอบที่มากกว่า 1.00 โดยมีค่าความแปรปรวนสะสมเท่ากับ ร้อยละ 69.021 ในแต่ละองค์ประกอบ ได้จัดเรียงลำดับตัวแปรตามค่าน้ำหนักขององค์ประกอบ (Factor Loading) ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 "เป้าหมายความสำเร็จ" ประกอบด้วย 9 ตัวแปร 1) ร่วมกันกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดทำมาตรฐานสถานศึกษา 2) ร่วมกันกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ 3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 4) ร่วมกันกำหนดกรอบ การรายงานประจำปีไว้อย่างชัดเจนและถูกต้องตามรูปแบบที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด 5) มีส่วนร่วมชี้แจงค่าเป้าหมาย แต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกทราบ 6) ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพผู้เรียนที่ระดับคุณภาพ

ความสำเร็จอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม 7) ประชุมปฏิบัติการร่วมกันในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เน้นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นเป้าหมายในการพัฒนา 8) ปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการประจำปีตามกรอบที่กำหนดไว้ และ 9) ร่วมกันติดตามตรวจสอบคุณภาพทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษาที่แสดงถึงผลการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการกิจกรรมของสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 "การทำงานเป็นทีม" ประกอบด้วย 14 ตัวแปร 1) มีส่วนร่วมในการศึกษาวิเคราะห์ มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์จุดเด่น จุดเน้น นโยบายของต้นสังกัด/เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้ในการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา 3) แต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา 4) ดำเนินการ ร่วมกันวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย เพื่อนำผลไปพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ 5) วิเคราะห์ผลการดำเนินงานในการทำรายงานการประเมินตนเองตามมาตรฐานหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ 6) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยองค์คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย 7) ร่วมกันวางแผนการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 8) รวบรวมผลการประเมินตามโครงการ/กิจกรรมอย่างครบถ้วน 9) ร่วมกันพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ 10) การใช้ข้อมูลสารสนเทศ ร่วมกันทั้งในด้านการวางแผน การดำเนินการ การติดตามและประเมินผล 11) แต่งตั้งคณะกรรมการในการมีส่วนร่วมประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างน้อย 3 คน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่ขึ้นทะเบียนจากหน่วยงานต้นสังกัดและผู้มีความรู้ความสามารถ 12) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 13) แต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ เพื่อติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และ 14) ประชุมร่วมกันในการวางแผนการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

องค์ประกอบที่ 3 "ความเป็นประชาธิปไตย" ประกอบด้วย 13 ตัวแปร 1) ส่งเสริมสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จนเป็นวัฒนธรรมในการทำงานปกติของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาเป็นไปตามความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง 3) ดำเนินการให้ กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการเลือกสรรข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) เปิดโอกาสให้ครูผู้สอน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนด จุดเด่น จุดเน้นของสถานศึกษา 5) มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องในการเสนอแนะการประเมินคุณภาพภายใน 6) ระดมความคิดเห็นจากผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) มีการประชุมร่วมกันให้ทุกฝ่ายได้พิจารณารายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมิน

คุณภาพภายในสถานศึกษา 8) มีส่วนร่วมในการจัดโครงสร้างหรือระบบบริหารสถานศึกษา 9) ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาที่ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาทุกระดับและทุกตัวบ่งชี้ 10) ร่วมกันสร้างเครื่องมือการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาที่ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาทุกระดับและทุกตัวบ่งชี้ 11) ระดมความคิดเห็นจากครูและผู้เกี่ยวข้อง ในการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 12) ร่วมกันกำหนดกรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และ 13) ร่วมกันสร้างเครื่องมือการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

องค์ประกอบที่ 4 "การกระจายอำนาจ" ประกอบด้วย 11 ตัวแปร 1) กำหนดบทบาทของผู้รับผิดชอบโครงการและผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี 2) ดำเนินการให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดแหล่งเรียนรู้และให้การสนับสนุนทางวิชาการ 3) จัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารของสถานศึกษา ครอบคลุมภารกิจ 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป 4) นำผลการประเมินมาร่วมกันวิเคราะห์สังเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน 5) ร่วมกันกำหนดภารกิจและมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเสนอข้อมูลในการรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา 7) กำหนด บทบาท หน้าที่ของผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) นำผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ มาร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ในการบริหาร 9) เปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 10) เสนอค่าเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานและตัวบ่งชี้ให้คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ และ 11) การให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการตามโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี

องค์ประกอบที่ 5 "ความรับผิดชอบ" ประกอบด้วย 17 ตัวแปร 1) เสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้ความเห็นชอบ 2) การกำหนด บทบาท อำนาจหน้าที่ผู้รับผิดชอบชัดเจน เชื้อต่อการพัฒนาระบบคุณภาพภายในสถานศึกษา 3) มีการกำหนดผู้รับผิดชอบชัดเจนและจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน 4) การกำหนด ใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างเหมาะสมที่สอดคล้องกับโครงการ/กิจกรรม 5) มีการประชุมร่วมกันวางแผนเพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 6) เสนอแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้ความเห็นชอบ ร่วมรับรู้และรับผิดชอบต่ออย่างเป็นระบบ 7) กำหนดผู้รับผิดชอบ กำหนดปฏิทินและแผนการกำกับติดตามการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการประจำปี 8) กำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ของบุคลากรในการ

ประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อย่างชัดเจน 9) ส่งเสริม สนับสนุนให้ ครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการประเมินคุณภาพการศึกษา 10) จัดประชุมชี้แจงสร้างความรู้ ความเข้าใจและเสริมสร้าง ความตระหนักแก่นักเรียน ครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันรับผิดชอบในการจัดทำมาตรฐานของสถานศึกษา 11) มีส่วนร่วมในการวางแผนประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี 12) ประชุมร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 13) นำผลการติดตามตรวจสอบไปใช้ในการวางแผนดำเนินงาน ปรับปรุง พัฒนาการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน 14) ตรวจสอบปรับปรุงคุณภาพของรายงานให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์ 15) การให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำผลไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 16) ร่วมกันกำหนด บทบาทหน้าที่ของและผู้เรียนในสถานศึกษา เพื่อร่วมรับผิดชอบและดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 17) ใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

องค์ประกอบที่ 6 "ความสัมพันธ์เชิงบวก" ประกอบด้วย 9 ตัวแปร 1) ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) ดำเนินการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพเป็นรายกิจกรรมครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษาทั้งระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา 3) ประสานงานผู้เกี่ยวข้องดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) ประสานความร่วมมือและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 5) กำหนดวิธีการดำเนินงานกิจกรรมโครงการที่สอดคล้องกับทุกมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 6) ระดมทรัพยากรจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการจัดการศึกษา 7) ผู้รับผิดชอบให้ความร่วมมือ ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด 8) ร่วมกันกำหนดปฏิทินการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และมีการประสานงานอย่างเป็นระบบ และ 9) ร่วมกันพิจารณาสาระสำคัญที่จะกำหนดในมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์และมาตรการส่งเสริม

องค์ประกอบที่ 7 "การให้ข้อมูลข่าวสาร" ประกอบด้วย 21 ตัวแปร 1) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา สะท้อนคุณภาพผู้เรียนและครอบคลุมมาตรฐานของสถานศึกษา 2) การเสนอข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการประเมินครอบคลุมทุกโครงการ/กิจกรรม 3) จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ความเห็นชอบตามระยะเวลาที่กำหนด 4) เผยแพร่รายงานประเมินคุณภาพภายในต่อต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้อง นำผลการประเมินไปปฏิบัติ 5) มีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามาจัดทำระบบสารสนเทศ 6) เผยแพร่รายงานประเมินคุณภาพภายในด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย 7) การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการ

การศึกษาครอบคลุมมาตรฐานของสถานศึกษา 8) ร่วมกันจัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น 9) จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องด้วยรูปแบบที่หลากหลาย 10) ดำเนินการให้ระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง 11) นำข้อมูลมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยเพื่อนำมาปรับปรุงในการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา 12) เปิดโอกาสให้ครูผู้สอน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องทันสมัย 13) ประกาศใช้มาตรฐานสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ 14) นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการบริหารและพัฒนาการเรียนการสอนโดยผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายมีส่วนร่วม 15) นำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการวางแผนเพื่อเตรียมการและใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษา 16) นำข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลทั้งภายในภายนอกของสถานศึกษา (มาใช้พิจารณาร่วมกัน) ในการจัดทำแผนการจัดการศึกษา 17) ร่วมกันสำรวจแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา 18) ประชาสัมพันธ์เผยแพร่มาตรฐานสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ 19) ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและใช้ข้อมูลตามสภาพจริงศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและใช้ข้อมูลตามสภาพจริง 20) มีการเสนอแผนการจัดการศึกษาต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นต้นสังกัด และ 21) ให้ข้อมูลเอกสารหลักฐานร่องรอยการดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษาอย่างครบถ้วนและเป็นระบบ

2. การศึกษาวิเคราะห์ ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้แบบสัมภาษณ์ จากกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ประเภทที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงเกี่ยวกับหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 4 คน ประเภทที่ 2 ครูผู้สอน เป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการคุณภาพการศึกษา จำนวน 8 คน ประเภทที่ 3 กรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ที่คอยสนับสนุนช่วยเหลือร่วมวางแผนในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพของการศึกษาซึ่งจะสามารถให้ข้อมูลและความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกับข้อเท็จจริงได้มากที่สุด จำนวน 4 คน และประเภทที่ 4 ผู้ปกครองเป็นผู้ที่คอยสนับสนุนช่วยเหลือในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพของการศึกษา จำนวน 4 คน รวม 20 คน ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์ จำนวน 10 ข้อ ได้ข้อสรุปดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยมีคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งรับผิดชอบ มีการกระจายอำนาจ ร่วมกันทำงานเป็นทีมและให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

2.2 บุคลากรภายในและภายนอกสถานศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบในการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จ

ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ แผนพัฒนาการศึกษาสอดคล้องกับอัตลักษณ์ วิสัยทัศน์ และมาตรการส่งเสริมของสถานศึกษา ความต้องการ ความจำเป็นมุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียน

2.3 การมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการทำประชาวิจารณ์ กำหนดมาตรฐานเพื่อให้เกิดการยอมรับนำไปสู่การปฏิบัติ พัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นไปตามนโยบาย จุดเน้น ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

2.4 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีจุดแข็งและจุดอ่อน การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดำเนินการโดยบุคลากรภายในสถานศึกษา ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน กำหนดบทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบ และผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง กำหนดการใช้งบประมาณ และทรัพยากร ในแผนปฏิบัติการเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบ จุดแข็ง ชุมชน มีส่วนร่วมท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณอย่างเต็มที่ จุดอ่อน บุคลากรไม่เพียงพอ

2.5 การจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษาตลอดจนการนำไปใช้ การจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษามีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบจัดระบบสารสนเทศในรูปแบบของโปรแกรม มีการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ สามารถนำมาใช้ได้จริง

2.6 การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้เป็นส่วนใหญ่ สรุปผลการดำเนินงานตามโครงการในแผนได้เป็นอย่างดี

2.7 การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนในการปฏิบัติงาน การตรวจสอบ นิเทศ กำกับติดตาม และกระจายอำนาจความรับผิดชอบ

2.8 บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ตั้งแต่ผู้เกี่ยวข้องระดับสูง ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับสถานศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ มีการกำหนดค่าเป้าหมาย นโยบายในการพัฒนาปรับปรุงเพื่อการประกันคุณภาพของสถานศึกษา

2.9 ต้นสังกัดมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ ให้ความรู้ความเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพภายในให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน นิเทศ ติดตาม และประเมินคุณภาพการศึกษาทุกปี นำผลการประเมินไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.10 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหารควรมีการนิเทศ ติดตาม อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามบริบทของผู้เกี่ยวข้อง

จากการวิเคราะห์ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้แบบสัมภาษณ์ พบว่า ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับดีมาก

3. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนารูปแบบด้วยการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ผู้สนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพรอบสาม จากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) อยู่ในระดับดี จำนวน 9 คน และประเมินรูปแบบ ตรวจสอบโดยใช้วิธีอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) ซึ่งเป็นการนำเสนอรูปแบบที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) โดยพิจารณาคุณสมบัติจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 จำนวน 18 โรงเรียน โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ประธานกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1 คน กรรมการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ จำนวน 1 คน และครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 90 คน ผลพิจารณา ปรากฏว่ารูปแบบการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้นั้น มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

โดยสรุปเมื่อพิจารณาตามรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น องค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบ มีความสำคัญทุกองค์ประกอบ แต่องค์ประกอบที่จะช่วยสนับสนุนให้การบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประสบความสำเร็จได้รวดเร็ว คือ เป้าหมายความสำเร็จ เพราะการประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาจะสำเร็จลุล่วงได้นั้นขึ้นอยู่กับ การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันของผู้บริหาร ร่วมกันปรับปรุงพัฒนาเป้าหมายขององค์กร ย่อมขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ เพราะทุกคนมีจุดประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน มีการทำงานที่มีทิศทางเดียวกัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน ผลงานก็จะออกมามีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับประกันคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยขอ อภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับประกันคุณภาพ การศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม มี 7 องค์ประกอบ เรียงลำดับน้ำหนักจากปัจจัยมากไปหาน้อย ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 เป้าหมายความสำเร็จ มากที่สุด ในลำดับถัดมา ได้แก่ องค์ประกอบที่ 2 การทำงานเป็นทีม องค์ประกอบที่ 3 ความเป็น ประชาธิปไตย องค์ประกอบที่ 4 การกระจายอำนาจ องค์ประกอบที่ 5 ความรับผิดชอบ องค์ประกอบที่ 6 ความสัมพันธ์เชิงบวก ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 7 การให้ข้อมูลข่าวสาร จะเห็นได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับประกันคุณภาพ การศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 เน้น เป้าหมายความสำเร็จมากที่สุด ส่วนด้านการให้ข้อมูลข่าวสารมีน้ำหนักปัจจัยน้อยที่สุด โดยภาพรวม ขององค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน พบว่า สอดคล้องกับแนวคิดซัชกิน (Sashkin. 1982) ได้เสนอปัจจัยสำคัญ 4 ประการ ในการ บริหารงานแบบมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย (Participation in Goal Setting) 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in Decision Making) 3) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา (Participation in Problem Solving) 4) การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง (Participation in Change) และสอดคล้องกับแนวคิดของสวานส์เบิร์ก (Swansburg. 1996) ได้แบ่งองค์ประกอบสำคัญของการ บริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ 1) การไว้วางใจกัน (trust) 2) ความผูกพัน (Commitment) 3) การตั้งเป้าหมายวัตถุประสงค์ (Goal and Objectives) ร่วมกัน 4) ความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบ และสามารถดูแลตนเองได้ (Autonomy) 5) คุณลักษณะอื่นๆ (Other characteristics) คือ ให้ทุกฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมนั้นต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจไม่ใช่การบังคับ และตรงกับแนวคิด ของแอนโทนี (Anthony. 1978) ที่ระบุถึงลักษณะสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า มีองค์ประกอบ สำคัญ 3 ประการ ดังนี้ 1) ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนในการตัดสินใจ (subordinate involvement) 2) สิ่ง ที่ตัดสินใจต้องเป็นเรื่องสำคัญ (involvement in important decisions or issues) 3) มีการแบ่งปันอำนาจ ให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา (shared authority) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปีเตอร์ (Peter. 1993) ที่ นำเสนอแนวคิดและกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาในประเทศออสเตรเลีย และกล่าวถึงกระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาโดยยึดการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นสำคัญ มีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาการเรียนรู้อย่างชัดเจน ให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องมี

ส่วนร่วม มีการตัดสินใจโดยใช้ฐานข้อมูลที่มีคุณภาพ กำหนดระบบและวิธีการควบคุมคุณภาพทั้งใน ส่วนของกระบวนการและผลลัพธ์และมุ่งมั่นในสถานศึกษาเป็นเสมือนองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มี กระบวนการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีการวางแผนการจัดการดำเนินงานคุณภาพเชิงรุก และได้ มีการสรุปการประกันคุณภาพการศึกษาว่าไม่สามารถรับประกันคุณภาพของตัวผู้เรียนได้ แต่ กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาสามารถใช้เป็นวิธีการที่จะนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีการ พัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องได้ สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยซึ่งเป็นไปตาม ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และได้กำหนดหลักการสำคัญข้อหนึ่ง คือ ให้มีการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาและจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา โดยที่กำหนดให้ มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นภารกิจสำคัญหมวดหนึ่งที่สถานศึกษาและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการ อีกทั้งต้องเป็นไปตามระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการเป็น ผู้กำหนดด้วย ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2553 กระทรวงศึกษาธิการได้มีการปรับหลักเกณฑ์และแนวทางการ ปฏิบัติการประกันคุณภาพในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมี 8 ประการ คือ

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา
3. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
5. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
6. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
7. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ
8. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวพบความสอดคล้องกับรูปแบบที่ค้นพบเกือบทุกประการ จากข้อ ค้นพบดังกล่าวจึงทำให้องค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบ เป็นรูปแบบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม สำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 มีความเหมาะสมตามคุณลักษณะของแต่ละองค์ประกอบ หากพิจารณา ลำดับความสำคัญขององค์ประกอบที่ค้นพบ 7 องค์ประกอบ ซึ่งจัดลำดับความสำคัญได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 เป้าหมายความสำเร็จ ลำดับที่ 2 การทำงานเป็นทีม ลำดับที่ 3 ความเป็นประชาธิปไตย ลำดับที่ 4 การ กระจายอำนาจ ลำดับที่ 5 ความรับผิดชอบ ลำดับที่ 6 ความสัมพันธ์เชิงบวก ลำดับที่ 7 การให้ข้อมูล ข่าวสาร เมื่อจัดลำดับความสำคัญที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบ

ประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 สามารถอธิบายผลได้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านเป้าหมายความสำเร็จ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการ พัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 สามารถอธิบายว่า องค์ประกอบที่ 1 นี้ มีค่าน้ำหนักปัจจัย เท่ากับ 0.709 ซึ่งมีค่าน้ำหนักปัจจัยที่สูงที่สุดขององค์ประกอบทั้งหมด ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาได้ตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันทำให้ทุกฝ่ายได้ พยายามทำให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของซัชกิน (Sashkin. 1982: 110-113) ได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมได้ว่า การมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย มีความหมายว่า การที่ผู้ปฏิบัติงานทั้งในระดับบุคคล ระดับผู้บังคับบัญชาหรือระดับกลุ่ม ได้มีส่วนร่วมใน งานในการกำหนดเป้าหมายของงานที่พวกเขาจะทำได้พยายามทำให้งาน หรือผลการปฏิบัติงานนั้นบรรลุ เป้าหมายที่วางไว้และเกิดผลที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของลูซีเออร์ (Lussier. 1996: 11) ให้ความหมาย การบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ในการตั้งวัตถุประสงค์และวางแผนที่จะทำงานให้สำเร็จ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของสวานส์เบิร์ก (Swansbrg. 1996: 391-394) ได้สรุปสาระสำคัญไว้เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า การตั้งเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ร่วมกันของผู้บริหาร ร่วมกันปรับปรุงพัฒนาเป้าหมายขององค์กร ย่อมขจัดความ ชัดแย้งที่จะเกิดขึ้นได้ เพราะทุกคนมีจุดประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน มีการทำงานที่มีทิศทางเดียวกัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน ผลงานก็จะออกมามีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert. 1961: 223) กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม นั้น เป็นเรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายและการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงานจะกระทำโดยกลุ่มผู้บริหารจะมีความเชื่อมั่น และไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเต็มที่ (upward communication) แต่ยังมี การติดต่อสื่อสารตาม แนวนอน (horizontal communication) ระหว่างเพื่อนร่วมงานที่อยู่ระดับเดียวกันในการจูงใจผู้ใต้บังคับ บัญชา ผู้บริหารไม่เพียงแต่ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่จะพยายามทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามี ความรู้สึกว่าเขามีความสำคัญ ความเกี่ยวพันระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชาจะเป็นไปอย่าง ตรงไปตรงมา ภายในบรรยากาศของความเป็นมิตรภาพ องค์กรที่เป็นทางการและองค์กรที่ไม่เป็น ทางการจะเข้ากันได้เป็นอย่างดี และพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของปีเตอร์ (Peter. 1993) ได้นำเสนอ แนวคิดและกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาในประเทศออสเตรเลีย และ กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาโดยยึดการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มี การกำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาการเรียนรู้อย่างชัดเจน ให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม มี การตัดสินใจโดยใช้ฐานข้อมูลที่มีคุณภาพ กำหนดระบบและวิธีการควบคุมคุณภาพทั้งในส่วนของ

กระบวนการและผลลัพธ์และมุ่งมั่นในสถานศึกษาเป็นเสมือนองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีกระบวนการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีการวางแผนการจัดการดำเนินงานคุณภาพเชิงรุก และได้มีการสรุปการประกันคุณภาพการศึกษาว่าไม่สามารถรับประกันคุณภาพของตัวผู้เรียนได้ แต่กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาสามารถใช้เป็นวิธีการที่จะนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุสรณ์ เกิดศรี (2551) การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาก่อนการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่หนึ่งและรอบที่สอง: พหุกรณีศึกษา พบว่า 1) กระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงด้านการวางแผน การดำเนินการ การติดตามประเมินผล การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน โรงเรียนได้มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาอย่างชัดเจนในการวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรโดยอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง และนำไปปรับปรุงแผนงานและโครงการเพื่อพัฒนาผู้เรียนหรือครูหรือคุณภาพการจัดการศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานนั้นในปีการศึกษาต่อไป

2. องค์กรประกอบด้านการดำเนินงานเป็นทีม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 สามารถอธิบายว่า องค์ประกอบที่ 2 นี้ มีค่าน้ำหนักปัจจัย เท่ากับ 0.702 ซึ่งมีค่าน้ำหนักปัจจัยเป็นอันดับสองขององค์ประกอบทั้งหมด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการทำงานเป็นทีมมีการช่วยเหลือกันทำให้งานมีความสำเร็จมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮาร์เปอร์และจอห์น (Harper; & John. 1999) ศึกษาเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมในการประกันคุณภาพการศึกษาและพัฒนาแผนงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 2 โรงเรียนรัฐ อิลลินอยส์ โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคณะทำงานการสอนแบบสหวิทยาการและคณะวางแผนพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ผลการวิจัยพบว่า 1) การประกันคุณภาพและการวางแผนพัฒนาเป็นแรงกระตุ้นแบบหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและกระบวนการวางแผนทั้งสองโรงเรียน 2) ผู้บริหารโรงเรียนเป็นกุญแจสำคัญในการประสานการทำงานระหว่างคณะทำงานทั้งสอง 3) การประกันคุณภาพกระตุ้นให้การดำเนินงานด้านหลักสูตรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และ 4) ผู้ร่วมทำการวิจัยมีความเชื่อมั่นในกรอบความคิดในแผนพัฒนาโรงเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สปีส์ (Spies. 1999) ศึกษาเกี่ยวกับแรงผลักดันในการปฏิบัติงานของคณะทำงานเชิงสหวิทยาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา: กรณีศึกษาเปรียบเทียบในการทำทนายและสนับสนุน ผลการวิจัยพบว่า มีการสนับสนุน 4 ประการ ที่สำคัญต่อการทำงานเป็นทีมของการสอนแบบสหวิทยาการ คือ 1) การสนับสนุนอย่างมีส่วนร่วมที่สำคัญคือความเต็มใจของครู นักเรียน และผู้ปกครอง ที่แสดงออกในการทำงานเป็นทีมงานที่เข้ากันได้ 2) การสนับสนุนอย่างมีโครงสร้าง คือ การวางแผนการใช้เวลาของครู การจัดกลุ่มของนักเรียน

และขนาดของห้องเรียน 3) การสนับสนุนจากผู้นำ ได้แก่ การสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร การสนับสนุนระหว่างบุคคล และการสนับสนุนในทีมงาน 4) สภาพแวดล้อม ได้แก่ มาตรฐานในการเรียนของท้องถิ่นและของรัฐ การร่วมคิดร่วมทำวัฒนธรรมของโรงเรียน และประสบการณ์ในการพัฒนาอย่างมืออาชีพในการทำงานเป็นทีม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2546) วิจัยเรื่อง วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการในระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1) สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ข้อค้นพบเชิงปริมาณพบว่า สถานศึกษาทั้ง 2 กลุ่มคุณภาพ ส่วนใหญ่ดำเนินการครบกระบวนการ คือ การวางแผน การดำเนินการและการตรวจสอบประเมินและปรับปรุงคุณภาพ ข้อค้นพบเชิงคุณภาพ พบว่า การดำเนินการแต่ละด้านยังไม่ครบสมบูรณ์ โรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาในกลุ่มคุณภาพที่ 1 ดำเนินการครบถ้วนกว่าโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาในกลุ่มคุณภาพที่ 5 2) ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ในกลุ่มปัจจัยภายใน ได้แก่ การที่ผู้บริหารมีความมุ่งมั่น ทุ่มเท สนใจใฝ่เรียนรู้ ใช้ทั้งการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารแบบเข้มงวด การมีวัฒนธรรมองค์การที่ดี คือ มีความสัมพันธ์ที่ดี มีแบบแผนการทำงานเป็นทีม มีตัวแบบการเป็นครูที่ดี ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและเห็นคุณค่าของการประเมินรวมทั้งการที่ครูมีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ต่อการสอน สนใจใฝ่เรียนรู้ และเชื่อว่าการประกันคุณภาพการศึกษานำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกจากนั้น โครงสร้างการประสานงานที่คล่องตัวและมีบุคลากรหรือคณะทำงานรับผิดชอบงานประกันคุณภาพก็เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมเช่นกัน สำหรับกลุ่มปัจจัยภายนอก ได้แก่ การที่ชุมชนและกรรมการสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการศึกษาและสนับสนุนช่วยเหลือและการที่กฎหมาย/นโยบายต้นสังกัดผลักดันให้โรงเรียนดำเนินการประกันคุณภาพรวมทั้งหน่วยงานต้นสังกัดนิเทศช่วยเหลือโรงเรียนจริงจัง 3) ปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในกลุ่มปัจจัยภายใน ได้แก่ การมีวัฒนธรรมองค์การมีลักษณะแตกแยก แข่งขัน ไม่ให้เกียรติและไม่ไว้วางใจกัน ขาดการยอมรับความสามารถของเพื่อนครู ครูไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและครูไม่เพียงพอ ครูขาดความรับผิดชอบและความสนใจใฝ่เรียนรู้ มีทัศนคติไม่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งผู้บริหารไม่ให้เวลากับโรงเรียนเต็มที่ใจดีเกินไป ขาดความเด็ดขาด นำการเปลี่ยนแปลงเข้ามาเร็วจนครูรับไม่ทัน ใช้รูปแบบการบริหารแบบชี้นำมากกว่าการมีส่วนร่วม และผู้ช่วยผู้บริหารขาดความสามารถในการบริหารและทีมงานธุรการมาก นอกจากนั้น การที่โครงสร้างการบริหารขาดการประสานงานที่ดี ขาดระบบการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูล ขาดการกำหนดบทบาทหน้าที่บุคลากรและมอบหมายความรับผิดชอบไม่ชัดเจนก็เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคเช่นกัน สำหรับกลุ่มปัจจัยภายนอก ได้แก่ ชุมชนและกรรมการสถานศึกษาขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและนโยบายปรับลดอัตรากำลัง รวมทั้งหน่วยงานต้นสังกัดขาดการนิเทศช่วยเหลือ

3. องค์ประกอบด้านความเป็นประชาธิปไตย เป็นองค์ประกอบในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 สามารถอธิบายว่า องค์ประกอบที่ 3 นี้มีค่าน้ำหนักปัจจัยเท่ากับ 0.699 ซึ่งมีค่าน้ำหนักปัจจัยเป็นอันดับสามขององค์ประกอบทั้งหมด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้แสดงทัศนะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ที่จะมีผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ยังช่วยให้การตัดสินใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความรอบคอบ และสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น ซึ่งเท่ากับการส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้อง ซัชกิน (Sashkin.1982: 110-113) ได้เสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมของผู้บังคับบัญชาในการมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาหารือในหลายๆ โอกาส มีอิทธิพลในการกำหนดเป้าหมายของงาน มีส่วนร่วมรับผิดชอบในทางเลือกของวิธีการตัดสินใจ ตลอดจนตรวจสอบและประเมินทางเลือกในการตัดสินใจต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ฮอยและมิสเกล (Hoy; & Miskel. 1996: 290) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของคนงานว่า จะช่วยให้เกิดการปรับปรุงในผลผลิต และยังกล่าวอีกว่าข้อสรุปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อไปนี้จะถูกนำมาอ้างในวรรณกรรมของการวิจัย คือ การเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบาย ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีขวัญกำลังใจ และมีความกระตือรือร้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร ต้นตียมมาศ (2550) วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ เรียงลำดับตามน้ำหนักขององค์ประกอบจากมากไปหาน้อย คือ 1) กิจกรรมที่ทำร่วมกัน 2) การใช้เทคโนโลยี 3) ทักษะด้านภาวะผู้นำ 4) ผู้นำเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม 5) การติดต่อสื่อสาร 6) การมีส่วนร่วมของสมาชิก 7) องค์การเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม 8) บรรยากาศการมีส่วนร่วม ระดับประสิทธิผลการบริหารเครือข่ายโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก และรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านการบริหารเครือข่ายโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม 8 องค์ประกอบ ซึ่งมีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้ และสามารถนำไปเป็นประโยชน์

4. องค์ประกอบด้านการกระจายอำนาจ เป็นองค์ประกอบในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 สามารถอธิบายว่า องค์ประกอบที่ 4 นี้มีค่าน้ำหนักปัจจัยเท่ากับ 0.697 ซึ่งมีค่าน้ำหนักปัจจัยเป็นอันดับสี่ขององค์ประกอบทั้งหมด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

การกระจายอำนาจในส่วนกลางยอมให้หน่วยงานระดับล่าง หรือระดับผู้ปฏิบัติมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ การตัดสินใจในการจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยตนเองโดยอยู่ในความรับผิดชอบและการกำกับจากผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งตรงกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และประกาศกฎกระทรวง ดังนั้น การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จึงยึดหลักการการกระจายอำนาจ (Decentralization) สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารและตัดสินใจดำเนินงาน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากร การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและผู้สอนท่ามกลางหน้าที่การสอน จัดกิจกรรมและพัฒนาสื่อ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างเต็มที่ สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ความต้องการของชุมชนและสังคมได้มากที่สุด สอดคล้องกับ แอนโทนี (Anthony. 1978: 3) ได้ระบุถึงลักษณะสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) สิ่งที่ต้องตัดสินใจต้องเป็นเรื่องสำคัญ และ 3) มีการแบ่งอำนาจให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา โดยให้ผู้ได้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบงานมากขึ้น ถ้าผู้บริหารกลัวการเสียอำนาจส่วนนี้และไม่ยอมแบ่งปันการตัดสินใจไปให้ผู้ได้บังคับบัญชา การบริหารแบบมีส่วนร่วมก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ และยังสอดคล้องกับอิลเลียนท์ (Eilliont. 1994) ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับการกระจายอำนาจในโรงเรียน เพื่อกำหนดคุณภาพของโรงเรียน จุดประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ครู อาจารย์กับการรับรู้ของครูใหญ่เกี่ยวกับความร่วมมือกันและการตัดสินใจร่วมกันในการปฏิบัติงาน เพื่อคุณภาพของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การเพิ่มความร่วมมือและการตัดสินใจร่วมกันในการปฏิบัติงาน เพื่อคุณภาพของโรงเรียนและได้ข้อเสนอแนะองค์ประกอบในการจัดโครงสร้างและการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะประกอบด้วย การวางแผนล่วงหน้า การวัดผล การได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือ การนำความร่วมมือและการกระจายอำนาจในโรงเรียนไปใช้

5. องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบ เป็นองค์ประกอบในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 สามารถอธิบายว่า องค์ประกอบที่ 5 นี้มีค่าน้ำหนักปัจจัยเท่ากับ 0.687 ซึ่งมีค่าน้ำหนักปัจจัยเป็นอันดับห้าขององค์ประกอบทั้งหมด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทำให้งานเดินหน้าไปได้ด้วยดีซึ่งทำให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ เดวิสและนิวสตรอม (Davis; & Newstrom. 1985: 195-196) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระตุ้นความรู้สึกนึกคิดของผู้ร่วมงานให้เข้าไปเกี่ยวข้อง (Involvement) การช่วยเหลือ (Contribution) และความรับผิดชอบ (Responsibility) ในการดำเนินกิจกรรมขององค์การเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตาม

วัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรยุทธ แสงสิริวัฒน์ (2550) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความผูกพัน ด้านการไว้วางใจกัน ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน และด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน 2) ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการรักษาแบบแผนวัฒนธรรม ด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านความสามารถในการบูรณาการ และด้านความสามารถในการบรรลุเป้าหมาย 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโดยภาพรวมส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาจังหวัด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ด้านความยึดมั่นผูกพัน ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดโดยภาพรวม การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ด้านการไว้วางใจกันส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดด้านความสามารถในการบูรณาการ และสอดคล้องกับประกาศกระทรวงเรื่องการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาจึงยึดหลักการ 3 ประการ 1) การกระจายอำนาจ (Decentralization) 2) การเปิดโอกาสมีส่วนร่วมในการ (Participation) 3) การแสดงภาระรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นเป้าหมาย (Goals) ที่ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนต้องได้รับรู้เพื่อการพัฒนาาร่วมกัน และเพื่อการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาว่าสามารถนำผู้เรียนไปสู่มาตรฐานที่กำหนดร่วมกันไว้หรือไม่ จากเป้าหมายในการพัฒนาสถานศึกษาต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา (School Improvement Plan) เลือกกลวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมและสามารถทำให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม มีการประชาสัมพันธ์เป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนสู่เป้าหมายเดียวกัน

6. องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์เชิงบวก เป็นองค์ประกอบในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 สามารถอธิบายว่า องค์ประกอบที่ 6 นี้มีค่าน้ำหนักปัจจัยเท่ากับ 0.682 ซึ่งมีค่าน้ำหนักปัจจัยเป็นอันดับหกขององค์ประกอบทั้งหมด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะผู้บริหาร ผู้ได้บังคับบัญชา และผู้ที่เกี่ยวข้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้มีการช่วยเหลือกันทำงาน มีการร่วมกันคิดแก้ปัญหาทำให้ผ่านพ้นปัญหาต่างๆ ไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สวานส์เบิร์ก (Swansbrg. 1996: 391-394) ได้สรุปสาระสำคัญไว้เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าการที่แต่ละคนทั้งผู้บริหารและผู้ได้บังคับบัญชาได้มาปฏิบัติงานร่วมกัน มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความผูกพันต่อกัน และการที่บุคคลใดในองค์กรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รู้เป้าหมายขององค์กร

จะก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และพร้อมที่จะทำผลประโยชน์นี้ให้กับองค์กร และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ ฮอยและมิสเกล (Hoy; & Miskel. 1996: 290) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของคณบดีว่า จะช่วยให้เกิดการปรับปรุงในผลผลิต และยังกล่าวอีกว่าข้อสรุปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อไปนี้น่าจะถูกนำมาอ้างในวรรณกรรมของการวิจัย คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นความสัมพันธ์ทางบวก ที่จะทำให้อาจารย์แต่ละคนมีความพึงพอใจกับการเรียนการสอน

7. องค์กรประกอบด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 สามารถอธิบายว่า องค์ประกอบที่ 7 นี้ มีค่าน้ำหนักปัจจัย เท่ากับ 0.678 ซึ่งมีค่าน้ำหนักปัจจัยที่น้อยที่สุดขององค์ประกอบทั้งหมด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการให้ข้อมูลข่าวสารยังขาดบุคคลากรที่มีความรู้และบางโรงเรียนยังขาดอุปกรณ์ในการให้ข้อมูลการข่าวสารซึ่งข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับอุซซี (Uzzi. 2002) กล่าวไว้ในบทความเรื่อง "Participative Management: What It Is and Is Not" ว่าสิ่งสำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วมมี 2 ประการ 1) การให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วน และทันสมัยต่อพนักงาน เนื่องจากพนักงานเป็นผู้มีบทบาทในการร่วมตัดสินใจ ดังนั้น ข้อมูลข่าวสารจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่จะทำให้การตัดสินใจนั้นถูกต้องเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ในส่วนนี้ อุซซี สรุปไว้ว่าการศึกษาคือเป็นกุญแจที่ทำให้การมีส่วนร่วมทุกชนิดประสบความสำเร็จ" (...education is the key to the success of every participation effort) และ 2) พนักงานทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมร่วมกัน และร่วมมือกันอย่างเต็มที่ ตามกระบวนการมีส่วนร่วม

ตรวจสอบรูปแบบที่เหมาะสมและนำเสนอรูปแบบ

การประเมินรูปแบบด้วยการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ผู้สนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพรอบสาม จากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) อยู่ในระดับดี จำนวน 9 คน และประเมินรูปแบบ ตรวจสอบจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษา 18 โรงเรียน จำนวน 90 คน เพื่อตรวจสอบรูปแบบที่เหมาะสม ซึ่งประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านเป้าหมายความสำเร็จ 2) ด้านการทำงานเป็นทีม 3) ด้านความเป็นประชาธิปไตย 4) ด้านการกระจายอำนาจ 5) ด้านความรับผิดชอบ 6) ด้านความสัมพันธ์เชิงบวก และ 7) ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร พบว่า มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพ การศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ด้านนโยบาย

ผู้บริหารหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ควรนำรูปแบบการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปศึกษาแต่ละรายละเอียดขององค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านเป้าหมายความสำเร็จ 2) ด้านการทำงานเป็นทีม 3) ด้านความเป็นประชาธิปไตย 4) ด้านการกระจายอำนาจ 5) ด้านความรับผิดชอบ 6) ด้านความสัมพันธ์เชิงบวก และ 7) ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร ดังนั้น ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ควรให้ความสำคัญและนำรูปแบบไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อให้โรงเรียนดำเนินงานได้อย่างมีคุณภาพ

2. ด้านการนำไปปฏิบัติ

ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ควรนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารของโรงเรียน โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีการติดตามประเมินผลการใช้เป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การวิจัยเกี่ยวกับ การบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการศึกษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นประโยชน์แก่สถานศึกษาและผู้ที่มีความสนใจจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต ดังนี้

1. ควรศึกษาวิจัยในการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาศาสนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปทดลองใช้ในการบริหารโรงเรียนเพื่อสรุปภาพรวมของรูปแบบและความถูกต้องเหมาะสมของแต่ละองค์ประกอบ
2. ควรศึกษาวิจัยในแต่ละองค์ประกอบทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ
3. ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาศาสนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้ในภาพรวมหรือแต่ละองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียน